

ДІЛО

Виходить щоденно передполуднем

<p>РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, П. бок Конто нум. 143,322 Адреса для телеграм: "Діло", Львів Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописи не звертаються.</p>	<p>ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в грош. 450 зол. За границею: В Америці і доволі Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 750 ал., Німеччині 750 ал., Швейцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 15 лей, Болгарії 750 ал., Австрії 750 ал. — Заміт. адреси і год.</p>	<p>В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ ЦІНА ОДНОГО ПРИПРИМКА 20 сот.</p>
--	---	---

Сенат і повновласти для уряду.

На передодні парламентарних ферій. — Повновласти для уряду в сенатській конституційній комісії. — Конвент сеніорів сенату.

Варшава, 28. липня 1926.

В п'ятницю передполуднем відбувся пленум сенату. Відбудеться також засідання сойму з таким денним порядком: справоздання бюджетової комісії про здійснення найвищої палати контролю держави, внесення Українського Клубу на заяву недовіря для віце-марш. Дембського, справоздання конституційної комісії в справі посольських внісків на розв'язання сойму. В найближчому тижні мало бути ще одне засідання сойму й сенату, після чого посли й сенатори розійдуться на ферії.

На кіншньому засіданні сенатської конституційної комісії раджено над законопроект про повновласти президента річпосполитої до видавання розпорядків, що матимуть значіння законів. Законопроект реферував сен. Кшижановський (Кл. Пр.), який вніс поправку на счеркнення вилучення справ, обнятих ст. 49 і 69 конституції (торговельні і митні умови, відмежування джерел доходів між державою і самоврядуванням), далі самоврядних законів шкільного законодавства і змін границь воєводства. Поправки ці мали на меті поширення повновластей президента. Крім цього референт заявив за поправкою сен. Черкавського (Український Клуб) на счеркнення вилучення законодавства в справі мови.

В дискусії забирали голос: сен. Здановський (ЗЛН.), який виказував, що закон про повновласти є шляхом по лінії найменшого опору, який відбуває парламент, скидаючи з себе різні обов'язки; сен. Поснер (ППС), що поставив поправку на счеркнення з вилучення збільшення облігу адалових білетів і більшю понад дотеперішні управління; сен. Туліс (ХД), що поставив внесення на счеркнення вилучення самоврядних законів; сен. Рінгель (Жид. Кл.), що зголосив поправку, аби ухвалені повновласти обмежено тільки до часу існування теперішнього уряду проф. Бартя.

В голосуванні всі поправки з виїмком поправки референта на счеркнення вилучення шкільного законодавства — перепали. Законопроект прийнято в цілості.

На пополудневому засіданні комісії відбулося третє читання урядового проекту. Ухвалено остаточно поправки в стилізації, прийняті у другому читанні.

По засіданні конституційної комісії відбулося засідання конвенту сеніорів сенату під проводом марш. Тромпчинського. Раджено над способом полагоди на пленумі сенату обох законопроектів, вироблених остаточно конституційною комісією, а саме законопроектів про зміну конституції і повновластей. Рішено закінчити наради сенату в суботу 31. ч. м. з тим, що на тому засіданні будуть ще полагодилені законопроекти, прийняті на засіданні сойму в п'ятницю.

Осіння сесія Ліги Націй загрожена.

Лондон, 28. липня.

"Daily Telegraph" подає, що на вересневій сесії Ліги Націй може прийти до деяких комплікацій у зв'язку з прийняттям Німців і становимеш Еспанії і Польщі, які не дістали постійного місця в Раді Ліги. Головне джерело неспокою лежить в Німцях, які можуть змусити Мекса і Штресмана взяти назад прохання про прийняття до Ліги, коли військові заходи, які знаходяться в 2. і 3. полосі окупованих територій, не будуть зредуковані до вересня або коли міжнародний контрольна комісія не відступить від своїх домагань щодо Німеччини.

Противамериканські виступи в Парижі.

Варшава, 28. липня.

З Парижа повідомляють, що пам'ятник французько-американського братерства, поставлений в пам'ять світової війни на площі З'єдинених Держав у Парижі, вчора знищено. Пам'ятник представляв французького жовніра, який подавав руку жовнірові американському. Якийсь робітник стрілив у пам'ятник, а потім ковальським молотом розбив по статі америк. жовніра. Арештований заявив на поліції, що вчинок цей зробив, щоб нап'ятувати З'єдинені Держави за їхнє становище в справі французького боргу.

Напружена ситуація в Москві.

Варшава, 28. липня 1926.

З Москви інформують, що тамшня політична атмосфера надалі напружена. Не зважаючи на усунення Зіновєва, опозиція не зломана. Знавці внутрішніх радянських обставин запевняють, що комуністична партія тепер має чотири течії: одна під проводом Троцького, Каменєва, Радека і Зіновєва; друга, робітничий центр якої знаходиться в Баку, а на чолі якої стоять Шляпніков і Недєвєв; третя, економічна, згрунтована коло Сокольнікова; четверта — т. зв. інтелігентська опозиція, до якої належать анархисти, нігілісти і деяка частина комуністів. Цей стан був відомий Дєржинському, який в останній своїй промові на передодні смерті заатакував опозицію, кінчаючи свою промову словами: "Я працюю, а ви критикуєте!"

Вбивство губернатора Сирії.

Лондон, 28. липня.

"Дейлі Експр." подає, що в Дамаску сирійські повстанці вбили губернатора Сирії.

Біржа. Гроші.

Курс амер. доллара в "заказаних" оборотах 9.10—9.05 при слабій тенденції. На валютно-девізов. біржі не дішло до жадних трансакцій. Банк Польський платив ефект. ам. дол. 8.98, девізи 9.05. Рух на біржі дуже слабкий, обороти скромні. Тенденція стримана, настрої слабкі.

Валюти: амер. долар 9.00—9.08, канад. дол. 9.00—9.03, чеська корона 0.20—0.26, австр. ш. 4.25—4.30, франк 9.20—9.22, швейц. франк 1.70—1.71, англ. фунт 43.00—44.00, австр. ш. 127.90, нім. марка 213.40.

Збіжжя.

Обороти з житом старого і нового врожаю. Тенденція і настрої при сильних запропонуванні нового врожаю стійкі.

Українці в З'єдинених Державах.

З розмови з ред. Вол. Б. Лотоцьким.

У Львові перебуває від кількох тижнів б. співробітник нашого органу і редактор тижневика "Свобода" (в рр. 1909—1911), тепер співредактор нісюрського щоденника "Свобода", п. Володимир Б. Лотоцький. Ми мали нагоду говорити багато з шан. гостем про заокеанську українську еміграцію, зокрема про життя й відносини між Українцями в З'єдинених Державах. З деякими думками п. редактора Лотоцького позволюмо собі отсе познайомити й наших читачів.

Я приїхав з Америки — говорив п. Лотоцький — відвідати Рідний Край і родину. В Америці був я від січня 1914 р., де працював увесь час як редактор американської "Свободи" і мав змогу пізнати громадське життя тамошніх земляків та їх взаємини з Рідним Краєм. За кілька днів вертаю туди назад.

На питання про число і стан національної свідомости наших заокеанських братів п. ред. Лотоцький відповів так:

Галицьких Українців тепер налічують у З'єдинених Державах понад 350,000; Українців з Закарпатської України до 300,000; Українців з Волині, Холмщини, Полсся 200,000 до 300,000; Українців з Буковини дуже мало (трохи більше їх в Канаді). Тому, коли говорять про загальне число українців у З'єдинених Державах Америки, то подають його на один мільон (крім того є в сусідній Канаді до 400,000 Українців, головна Галичан). Однак цей мільон різко поділяється на агадані три групи, які живуть окремим і відмінним життям.

Галицькі Українці — це найсвідоміша національно-група і найбільше відчуває потребу українського національного життя. Їх церкви найбільше національні; їх заповомогі організації найбільше національні; їх політичні й культурні установи теж найбільше національні. Вони мають свої газети, котрі теж найбільше національні. Вони удержують при церквах рідні школи для своїх дітей. Вони мають свої театри (задоволі й аматорські); уладжують концерти; національні обходи, свята, віча, збори. Дбають про старий край і найбільше інтересуються державницькими змаганнями своєї нації. Особливо емігранти односельчане дбають про свої рідні села в старім краю і безупинно підпомагають їх матеріяльно, даючи грошеві допомоги для читалень "Просвіти", шкіл, церков, а навіть декуди піддержують грішми й кооперативи.

На особливу увагу заслуговують Лемки (з південно-західної Галичини). Їх імміграція в Америці старша від імміграції східно-галицьких Українців і вони там краще загосподаровані та ліпше маютья. Працюють найбільше в копальнях твердого вугля в Пенсильванії. Лемки — це найбільше завзятий і стійкий елемент. Як одиниці вони теж найсильніші. Серед них була в Галичині давня русофільська агітація і багато з тих русофілів є ще й тепер в Америці,

але ті, що національно освідомилися в Америці, це найкращий український елемент, який найсильніше піддержує тамошні українські інституції.

Відмінні від галицьких Українців американські земляки із Закарпатської України. Вони ще називають себе Русинами або Руснаками і боронять етимології. Українців уважають найближчими братами, але від них відокремлюються. Вони лавзяті греко-католики; кацапів ненавидять і православля теж не хочуть. Москаля вважають якимсь далеким великим братом. Досі лише церква задовольняла їх вимоги національно-культурного життя. На церковному полі вони відділені від Галичан і мають свою окрему дисципліну та свої окремі парохії. Але перевищують вони галицьких Українців і навіть всіх Славян в Америці організаційним зислом і дуже великим привязаням до своїх установ та організацій. Одна тільки найстарша їх заповомога організація "Сосаєніє" має коло 150,000 членів.

Імміграція з Холмщини, Волині і Полісся представляється найсумнішою. Це переважно темні і неграмотні люди. Донедавна вважали себе "русскими" і належали до царських церков. Національної свідомости у них майже не було. Тому по упадку царського ладу в Росії дуже легко прийняв був серед них більшовизм. Щойно в останніх роках серед них починає трошки просвітоватись під впливом подій на українських землях.

Отсей малий образок показує, який великий вплив має держава на виховання нації. Три держави: Австрія, Угорщина і Росія виховали так три частини українського народу, що вони від себе відокремлюються і стали наче окремими групами. На щастя, в останніх часах всі ті групи чимраз більше наближаються до себе, пізнають себе взаємно і починають поволі зливатися в одну. Це доказ, що українська національна ідея здобуває і тут в своїйому нестримному поході всі групи, всі стани нашої еміграції, спонукаючи осятак українську масу з різних займанщин в одну свідому сильну громаду.

Про умови життя і соціальний склад української еміграції в З'єдинених Державах п. ред. Лотоцький висказався так:

Українці в Зауч. Державах працюють найбільше в ковальнях угля (твердого і м'якого) і в сталевих заводах, а також і в інших промислах як автомобілевому, ткацькому і т. д. Для того українці живуть у промислових містах. У великих містах, як Нью Йорк, Шикаго, Філадельфія українці працюють не тільки у фабриках, але й по ресторанах і домах. Зайнято живуть по містах по змозі в одній частині міста, неначебт творили одну громаду. Поселяються в кількох сусідніх улицах. Там будують церкву з парокінальним домом, а також іноді Народний Дім і школу. На

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакції не відповідає.

Подяка.

Високоповажаному Пану Д-рові А. Подольницькому, лікарі-гінеколо-гові, що мешкає у Львові, площа Більчеського 10, — складно отсую дорогого прилюдну подяку за дошляче означення хвороби, чим врятував мене від смерті, та за добрий і безinteresову лікарську дошку, якої ніколи йому не забуду.

Анна Кубальова,
Львів, вул. Галицька 6

140

зянського стану, історії рідного краю, расознавства, гігієни, допомоги в патних випадках, плеєнний немовлят, городництва, науки про віднаходження, правецтва, гімнастики, танців і т. д. Осінній курс припадає цього року від 12-ого вересня до 21-го листопада й коштуватиме 60 марок. Подібна вища школа існує також у Найдінген-торфі (Neudienstadt) коло Ерфурту. Оплата за тритижневий курс виноситься тут 40 марок. В останніх засах організувалась подібна селянська школа в Генкенгагені в з Померанії й опирається на кооперативних підставах. Булоб дуже бажано, колиб наші просвітні й жіночі інституції та організації зацікавилися ближче з організацією таких селянських жіночих шкіл і спробували завести їх у нас.

3. К.

— Курт Брайгайр (Breysig), професор берлінського університету й відомий історик культури, обходив тепер свої 60і роковини. Брайгайр записує цілий ряд історіософічних і культурно-історичних праць, з яких найважливіші: *Der Aufbau und die Gesetze der Weltgeschichte*, *Kulturgeschichte der Neuzeit*, *Von Gegenwart und Zukunft des Deutschen Menschen vom vorangehenden Werden, Umriss einer zukünftigen Geschichtslehre* (появився саме перед кількома днями другий том п. а. *Die Macht des Gedankens in der Geschichte*). — 3. К.

— З ки вської В.У.А.Н. Укряну затвердила склад катедри біології сільсько-господарських рослин у Києві, а саме директорами проф. А. Львовщина та Г. Невадольського, дійсними членами акад. В. І. Лисьського, проф. А. Пйонтовського й проф. Д. Товстоліса. — В Геологічному Інституті в Києві запропоновано на директора інституту акад. П. Тутковського. — Науковий співробітник історії, відділу Рулін вийшов з науковою метою до Москви, Харкова та Полтави для дослідів над історією українського театру та збирання матеріалів для всеукраїнського театрального музею. — УАН, задумав у найближчому часі виправити кілька експедицій для студіювання народної музики в молдавських, болгарських і турецьких колючих на Україні.

— Світова хроніка. Болгарська офіційна агенція заперече, буцімто король Борис поїхав до Італії женатися; можливо, що він вїзав від італійської княгині гарбуза. — У столиці південної Африки Кенстами уперше від 1816 р. упав сніг. — У Нью-Йорку засудили голову організації, що боролась з законом про заборону продажі алкоголю і контрабандою продавала алкоголь, на два роки в'язниці і 10.000 дол. кар. — Американські фінансисти хотять взяти свої капітали в Монте Карло, бачучи, що рулетка — це такий золотий інтерес. — Над Вогном апала сарана на просторі 640 км. — Населення Чехословаччини зросло за п'ять літ на 631.000 осіб і до цього року до цифри 14.243.000. — Між Галицерами і пісичими морем біля острова Юсу у літній жарко грім; аїтак упав у море; зетун і троє пасажирів убиті, четвертий тяжко ранений. — Один

з директорія великого корабельного підприємства у Трієсті, командант Оскар Коссуліч, потонув у морі, скочивши за потопачами синим.

— 3 кіна. У кіні „Лев“ іде нова фільма „Жарти коханця“, драма з участю А. Абеля, Карла де Фогта, Марселя Альбані. Крім цього комедія в 2-ох діях і нові пісні відомісткі Ервстінні.

Дописи.

Колоничці. (Свято полагати в Товстемі). Як кожного, так і цього року громадянство колоничеського повіту святкувало свято полягалих на могилах в Товстемі від 26. VI. (в другий день Зелених Свят). Уже раннім ранком почали з усіх сторін не лише колоничеського, але і борисфеського та чортківського повіту надходити більш громадян людей. Неблизько половини з процесіями в чвіках, несучи ліній на могили полягалих. Ще далеко від села видні високі хрести, обмалювані зеленою, а жовто-білими прапорами за подумом вітру допотати у сторону північ української наші — за Збруч. В шім повіті, на кожній головній дорозі брудно проходяться з найменшими багатствами сторож публічного спокою і пригрозити навіть і негачучим, що нині небезпечний день. Слідати пильно за кожним процесією, щоб — борони Боже — не вимасили де між прочим який парубага на коні... бо від такого іздця на законотому коні готова „обізнана“ в пух і прах розспалити. Поодинокі йдучи часто легітимують. Сильне потіляла „малада“ нікого не бентежить, а навіть додає ще більшого завзяття. Около 9. години вже ціле село заповнене людьми та возами. По вулицях та площах знаються моторні дівчатка з Колониччів та Густини і збирають добровільні дати на українських інвалідів. Трапляються випадки, що неоди старенький дідуся просить: „І мені, памучню, припішити таку карточку“ (віншує У.К.Т.О.Н.І.). Поліція селі, що не міра. І кінці і піші, а тайних агентів не перечеисли. Іа головний вулиці брудночній комсар п. Балман, великий приятель „караїнів“ та автор ніким не писаних законів про рівноправність польської мови, так, що всі знайшли на українських мовознавцях, як читали та кооперативні, маються бути по польськи, щоб місцеві меншости кривди не було, а в читали в Товстемі напис над селом — „в своїй хаті своя правда“ — мусить бути по польськи, щоб і кожний Поліж, а навіть сам лан комсар, про це знав і пам'ятав. Поліція на доказ, що вона не задармо обтяжує бюджет держави, починає широкі працювати, а що ласкоти нічого путнього придумати не може, записує кожного, хто у вишній сорочці та шмалі, що не — „антипалестовини струй“.

Година друга пополудні. Біля церкви формується похід і рушає під такт похоронного маршу масильковської музики на могили. В похіді всі церковні процесії, шкільна молодь з хоругвами, Луги та Соколи з прапорами, а сільські дівчат несуть вішні нашим полягалим. До панахиди стіє 12 священників, між ними сідоголовий о. Матковський, з побіч нього літає ще старший о. Марморовий та о. Росткович. Підчас панахиди співає хор з Густини. По панахиді о. Радченко з Густини могутнім голосом виголося до кшкатиської громади промову, в якій сказав, що виховані култом полігалих за волю народ дає запоруку, що Україна встане. По промові відспівав хор якличу „Боже великий, єдиний“, а музика відіграла „Вн жертвою в бою“. Грімким „Ще не вмерла“ закінчено свято і народ вертає, хоч не дуже радо, доміа, а відходячи ще раз кожний звертає очі у сторону могили, де лягло спочити козачке біле тіло. Переселена підчас свята збірка принесла приблизно 400 дол. на українських інвалідів. При цій нагоді звернуло увагу, що обов'язком комітету подбати про кращий вигляд самої могили і про відповідне урешлення пам'яті полягалих по всіх селах Колониччів і Густини.

Чортків. (Данила-вишківські криви жиди). По шлім ріді коміч-них „візну“ по селах Чортківщини, скликають від своїх „чесної“ кляки на день 2. серпня до Чорткова. Не думаємо перетити тому, що кожний зїзд потребує відповідної підготовки, тому, щоб не поставити українських громадян невідомими перед доконианим факт, щоб ім висвітлити вагість роботи, яку веде в новітній нові партія заправління, та звернути увагу, хто вони, ш „підаражери“, і до чого змагають, виступаючи проти цілої нашої організації, її провідників, проти цілої інтелігенції і т. д., видаючи себе за ітелігів наших селян, — подаючи на нашу оцінку цих чесних „жидів“.

Але, як уникнути закінда голословності, підтвердити факти — і так стоголово Данила-вишківської партії „Український Народний Союз“ у чортківській по-літі з знайомі Іван Дмитрик, харчевий підстаршина з 1918 р. Цей тип знаходо відомий українському громадству Чортківщини, тому не розводимось довше над його характеристикою. Його „сателітами“ є: 1) Іосиф Мимохід, літ 27, син Василя і Ксені, бущий звичайний робітник, б. громадський ексекютор і т. д. за сідоголово карти казної прокуратори в Чорткові з 1918 до ч. У. 1924/25 і заміняв за злочин обману з 88 107, 109 61 з. в. вироком окружного суду в Чорткові з дня 12.7.1925 до ч. V. 7/15 дво-місячною тюремною, тепер він обжалований за клевету одним з адвокатів, викрутється, що таких слів не ужив, що чин переданням, а навіть доказує правду, вибілюючи себе, що „не був каравий“. Але все те йому не допоможе, він піде небагом до „казної хати“. 2) Більше „ясночю-спритним“ „Ус-орном“ є високий, стрункий брутальний Еген Глоздин, образений, що йому закіндує крадіж штанів, а в обороні свого „гонору“ сам знімає як сідок до протоколу (акти У. 1849/26) з дня 23. липня 1925 на запит, чини займається, що „є платним агітатором партії Українського Народного Союзу“. Пригрозившись бажке тому платному агітаторові УНС-а. В згаданій справі представляють доказ правдоподібності, що штани такі він якрав, бо докониав крадіж через вікно у такий самий спосіб, як неадекват той самий платний агітатор УНС-а докониав був другої крадіж у тих самих пошкоджених, забираючи для своєї користі, без признау власності, чужий грамофон, черевичі і перстень. Та цей тип має за собою вже довшу історію того року „патріотичні“ подвиги, за що навіть вироком окружного суду в Чорткові до ч. V. 1681/23 був засуджений на рік в'язниці (за крадіж різних річей і готівки, котру то кару в тут. в'язниці відсидів). Згаданий аярток так характеризує того „патріота“ і платного агітатора партії д-ра Данила-вишківського: „Оскільки провадив буйацьке życie, пір по змучках в лаварствіє сім'я пуч іду відідує, обравсі сіє в не вчовіч зібрав шіро, ze był studentem, a dalej, ze skąd jeżdż do Lwowa na rozmaite zabawy“. Таких то людей рекрутує у своїй партії Данилов, б. обізнаний нашим селянам злотот „грушки на вербі“, як: землю, грошеві позички і т. п. „багатоти“. Звичайні булоб розводити, над тим, що Данила-вишківський прихистити, яких моральна оцінка говорить сама за себе, тацюючи в такт суддівській дудочці, не можуть взагалі — не говорючи вже далі ширших мас — хоч би для своїх замотелених прихильників пошебує корисного зробиати. Але що д-р Данилович такий сміле „охалами“ між своїх „помічників“, до чого вони зрештою припідно приказують. — тому то запитуємо пеню дорогого п. міністра внутрішніх справ, якими фондами користується партія Даниловича (тоді, як ізза нестачі фондів закривається навіть варшавський університет!) і чому то „красони“ старства так дуже підкупляють тим шумовинням, яке наша суспільність вже давно викинула з своїх надрів?

Всячина.

Святі і борода. Канцлер англійської дієцезії Честер видав шканий протест проти церковних малайрів: він не погоджується з тим, щоб святі на іконах та вітражах були завжди з бородою, бо „дженгельмен є завжди оголений“. Цей достойний, великий прихильник англійської моди, критикує навіть усі церковну традицію, що годиться на святих з бородами. Артистам-малайрам не подобалась така критика їх мистецтва і вони зібрав збори, на яких без труднощів аказали пальцем на тисячелітні церковні ікони, на яких більшість святих — сам Христос і Бог Отець — завжди змалювали з бородою. Бо не ас, що годяться, є дженгельменами, а святі не потрібують компліменту „дженгельменства“.

Політичний процес. Англійський письменник, капітан Петер Райт (Wright) видав мемуари, які мали великий успіх, бо стали великим скандалом. Автор на підставі численних документів і свідощів родини великого англійського державника Гладстона доказав у своїй книжці, що Гладстон був великим дічем і політиком, але зовсім не таким суворим пуританином як усі гадають. Гладстон віа подвійне життя дичем і був безсовісним „сатисем“ і Дом-Жуаном. Щоби рятувати честь апостола англійської суспільної пуританської моралі, гурток впливових людей добирав того, що Райта виключили з поміж членів клубу. А це однозначне з політиком, а навіть чимсь більшим. Тоді Райт подав клубу у суд за образи і за відшкодування. Процес аів один з найбільше авторитетних суддів Гордіж Мік слухачами на селі можна було бачити сну дипломатів Асвіта, Бальфура і льондонської аристократії. Райт виграв процес. Усі висувахи з запертним відданом мотива присуду: Клуб має залити капітанові Райтові відшкодування не тільки за те, що він зазнав матеріальної шкоди, але й моральної. Виключення його з клубу, викладає підозріння, що він клеветник. А це киче. Райт зібрав з своїй книжці всі правдиві факти. Якби Гладстон був приватною людиною, тоді йому можна би вибачити його любовні сторії, але для політика і дипломата, який живуть у світі суспільного осуду, існують інші, багато більше суворі закони для їх моралі. Ніхто не заперечить, що колиб ми були суддями, то ми міркували би (як думаємо) зовсім инакше.

ОПОВІСТКИ.

Львівський Театр Галакціоні Міш-ин і Львів відіслав „Вестерон Неш-ин“ Дні:

Борисів: 31. липня і 1. серпня.
Лаусте: 2. серпня.
Копичинці: 3. серпня.
Густини: 4. серпня.
Теребовля: 5. серпня.

На будову пам'ятника ім. французів: Кузьма Воля Задрезана 7, Ф. Осеней Воляська 490, Чат. Олески 4, Школа У. П. Т. Стрий 26, Фін. Городок Яв. 19-36 д-р М. Голушак Катонів 10, Фін. Студія Вишні 6978, Фін. Перемишль 12, Фін. Студія 45-10, Чат. Лиски 10, Чат. Буляні 1, Чат. Антонів 170, А. Поніаєвський 2, Кооператива „Поступ“ Дольна 1790, Чат. Гринюки 4, Фін. Делітин 20, Фін. Делітин 45, Фін. Городок Явля 14, Чат. Делітин 25, Гром. Студія 1630, Чат. Тейска 10, Чат. Ботинки 5, Фін. Комарів 4, Фін. Станіславів 6133, Чат. Ніжний 790, Чат. Колонич 23, Чат. Олески 2, Чат. Ватини 4, Чат. Петриши 5, Чат. Гутка 4, Чат. Мадарожа 5, Фін. Станіславів 891, Фін. Бояля 2720, Фін. Перемишль 9955, Фін. Яворів 6506, Фін. Станіславів 1370, В. Лельо Вішні 4, Чат. Леванівка 702, М. Таватюк Писка 371, Гром. Фрота 700, М. Барановський Ріме 10, д-р Зекіані Бережани 2 дол., М. Волані Рокосі 3, Хлопця школа ім. Шевця у Львові 602, Півоча школа ім. Грінкевича 2910, Табелі інтернаціоналі Стрішкова 5, Школа У. П. Т. Дольна 35, Чат. Бояська 6, Чат. Дольна 476, Гром. Ярослав 1630, Чат. Галич 840, Чат. Боричини 1505, О. Ярилович 1, Збруч у Львові 186, Гром. Бартишів 104, Молочарська Сілка Городжанка вел. 30, Чат. Жовківські 21, Збруч Львів 7, Фін. Шиньш 50, Гром. Селіши 925, Чат. Збруч 2605, Гром. Ширець 1630, Збруч Львів 3730, Збруч через Таво Простіє в Загребі — Таво Простіє в Загребі 2 дол. 10 ц, Укр. Студ. Громада 2 дол. 30 ц, В. Войтинський 2 дол., М. Юрідук 30 ц, Ф. Лабон 1 дол., Р. Могильський, О. Бартелих, В. Водушко, Г. Коломий, М. Рамач по 50 ц, Гром. Пушів 3545, Чат. сем. 1. курс 2, учен. сем. II, 520, Чат. Збруч 1180, Гром. Ширець 970, Гром. Ремелів 1920, Союз прих. укр. урядовців „Супрут“ 50, Фін. Самбір 100, Азда, Гром. Львів 12130, Кооп. „Народний Дім“ Шиньшів 495, Фін. Рогатин 5120, Гром. Шиньш 730, Гром. Юлія 2290, Гром. Вере 813, Чат. Руда 874, Чат. Путятинів 1294, Фін. Рогатин 4780, Чат. Кіпчині 1400, Чат. Стільсько-Дубровля 5, Фін. Городжан 5 дол. за громада Коліж, Пробісін і Тишківці, Фін. Камінь Струв 290, Гром. Голови 1050, Друкарня „Літа, 20, Гром. Запінці 2, Робітничі Громада Перемишль 2550, Гром. Чесник 38, Чат. Дніс 2, Гром. Кіпчинці 525, І. Крайзав 1 дол., А. Хлопцевіч 1 дол.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ.

ВДОВА по лікарі прийме учнів на мешканці. Львів, пл. Св. Юрія 7. Н. померч, двері 9. 137 1-2

БІЛИМИ о гарних народних взорів першорядної якості за готуку і на сплати поручає з власної фабрики фаб. „Textil“ М. Кожушко, Радз. руська, 138-14

ІНТЕЛІГЕНТНА родина прийме дві паночки на мешканці на корисних услугах. Окремий покій, фортеп'є, 5 хвилю до державного семінара С. С. Б. Зголошення до 15 серпня приймає записувальний в Підлітків П. Перієвський, 139-14

ФОРТЕП'ЯНИ, піаніно, фісгармонії, майже нові завжди на складі, на зручній ціні продаж, купів, мікше готуємо. Громадська 21. Тел. 35-45. 27 10-10

АВТО світової марки „Opel“ на шість осіб, зі всіма вимогами найновішої техніки, вигідне для дальніх подорожей, прогукують, поручає Олександр Скомороцький, Львів, вул. Театральна 17. Станов постілі площа Марійська, авто майже „Opel“ ч. 7641. 119 2-2

ОГЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відповідає.

Спеціаліст недух ушній, носа, горла і гортани

Оператор Д-р Б. Зояншай

Львів Академічна 14. Тел. 285

31 ординує від 11-1 і 3-5. 6-1

Конкурс

на посаду директора уч. семінарії „Рідної Школи“ у Львові, і на місце управителя муж. уч. сем. курсів Р. Школи у Львові з рішенням оголошення до 10. серпня ч. Р.

Голова Уряду Рідної Школи у Львові Рибак ч. 10. 131 2-3

них улицах бувають і українські скелери, ресторани, пересиджкові біогра, банки і т. п. Поводі українці починають братися і до власних підприємств серед Американців. С України, що мають ресторани і робітні (прим. кравецькі) серед Американців і для Американців. В деяких менших містах в Пенсильванії України мають заможні і сильно зорганізовані громади. Слід згадати про місто Оліфант, де посади міста (Юрій Хилляк) Українець і ціла управа міста українська, також місто Шамокін, де України мають дуже багато всяких підприємств і мають великий вплив у місті. Це дуже відомі українські лемківські громади. Найбільше українців живе на східних степах (в державах). Там земля гірша і тому мало там беруться до хліборобства, але все таки під містами є подекуди розкинені українські ферми. На заході на зростаючих степах є українські оселі в Норт Дакоті. Там навіть одна громада називається Україна.

Українське національне життя в американських містах концентрується коло церков. Найважливішу роль тут відіграла українська католицька церква. Українські громади побудували понад 120 українських церков із подільними саями для дівчорі та парохіальних домів. З місцевих оплат і невідланих датків удержують церкви, священників і дяків. Священник мусить працювати і дати, щоб удержати громаду при церкві. Дяко-учителі спонсують велику місію, бо не тільки виконують свої церковні обов'язки, але учать дітей у вечірніх українських школах: учать хори не лише церковного співу, але і світського для концертів; приготавляють їх до вистав українських театральних штук; улашують також дитячі представлення. Батьки дбають про українську школу і ставляться, щоб навіть найменша українська громада мала свою рідну школу і вчителів. Вони дуже поважаються за тим, що діти не забули рідної мови і пісні і радо оплачують учителів, якби їх учили мувки, щоб ось так вишпити в їх серця любов до рідної мови і рідної землі.

Серед американського моря й англійсько-американської культури українські поселенці зрозуміли вагу рідної школи і тому не тільки дбають про українську школу у себе, але також піддержують Рідну Школу в старому краю.

На запит про допомогів організації, в яких забезпечена значна частина наших емігрантів, п. ред. Лотоцький подав нам такі інформації:

Наші люди в Америці пішли за прикладом Американців і зачали закладати давно запомогів організації. Метою тих організацій є допомогти членам, коли вони закоріють або окаріють, а коли члени помруть, дати їх родинам більшу одиоразову запомогу, так зване посмертне. Наші імігранти були головню робітники, тому і ці їх організації були робітничі. Перед війною значна частина робітників їхала до Америки тільки на те, щоб, заробивши трохи грошей, вернутись домі. Тому вони вважали свій побут в Америці лише переходовим і тому також їх запомогів організації мали спершу характер переходовий. Особливо було так у славянських імігрантів. Це відбилося було і на їх запомогів організаціїх. Там всі члени, чи старі чи молоді платили однакову малу місячну акладку, звану "розметом". З тих акладок організації виплачували допомоги, а про будівлення фондів на будуче не журилися. Аж вийшлася до того американська влада і змусила їх до реформи, щоб молодші платили менше, а старші постепено більше, відповідно до літ їх віку. Цим робом обезпечено посмертні і резервові фонди організації і члени їх мають певність, що організації чатимуть

фонди на виплати допомог у будучині.

Першою серед українських організацій та імовірно першою серед всіх славянських запомогів організацій, що завела що реформу, був Український Народний Союз. Цю реформу прийняла конвенція У. Н. Союзу в Бюффало, Н. Й. в 1914 році, з початком світової війни. Тоді також амінено назву "Руський Народний Союз" на Український Народний Союз. Через те, що це була новість і що інші організації цієї новості ще тоді не ввели, деякі розгорчені одиниці (особливо старі, котрі мусили вже більше платити, ніж молоді) агітували за виступленням з організації і У. Н. Союз втратив тоді доволі старших членів, які перейшли до інших організацій. Та протягом найближчих років і інші організації мусили піти слідом У. Н. Союзу, а міжним У. Н. Союз виріс наново у числі членів і фондів і сьогодні він своїм забезпеченням членів перевищує всі інші організації. У. Н. Союз тепер має 17.000 повнолітніх членів, для котрих видає диванчик "Свободу", а крім того 14.000 малолітніх членів. Фонди У. Н. Союзу виносять тепер півтора мільона доларів. Ці фонди правильно зростають і вже до року дійдуть до двох мільонів.

Члени У. Н. Союзу зорганізовані також по громадах у відділи. Таких відділів є понад 360. Вони відбувають кожного місяця свої мітинги (зібрання), на яких вирішують справи організації, а також і важні справи громадянського характеру.

Крім У. Н. Союзу є ще чотири інші, менші українські допомогів організації в Злучених Державах, а саме: Український Робітничий Союз, Провидіння, Народна Поміч і Згода Браців. Всі 5 організацій гуртують разом понад 65.000 членів.

Що до жертвенности американських земляків на старокрасів потреби в найближчій будучині п. ред. Лотоцький є оптимістом. На його думку, українська Америка відгукнеться ширю з допомогою на кожну справжню потребу Рідного Краю.

Черговий документ доби.

Відгомін змуцання над політичними в'язнями.

Ще 25. вересня 1925 р. вислала президія Українського Національно-Демократичного Об'єднання за підписом голови д-ра Дмитра Левицького, секретаря М. Струтинського і референта закордонних справ д-ра О. Марітчак письмо у французькій мові до генерального секретаря Ліги Націй у Женеві Еріка Дрюмонда в справі побиття українських політичних в'язнів інж. Мельника, Е. Зиблікевича, Богдана Зеленого, Миколу Білянського, Теод. Воробця і В. Коваленка в'язничними дозорцями в слідчій тюрмі при вул. Баторія у Львові дня 14. вересня 1925 р. В письмі описали підписані в коротких словах сам факт

просили Лігу Націй причинитися до припинення таких надужит своєю інтервенцією в польським уряді.

Видно, що секретаріат Ліги Націй справою заінтересувався і робив перед польським урядом якісь заходи, коли той вислав до Ліги письмо передав державній польській прокуратурі для ужитку, але не в напрямі прослідження справи надужит і змуцання, поновлюваних у польських тюрмах над політичними в'язнями, а в напрямі використання того письма проти тих, що його підписували.

Одержавши письмо — не знати, чи в оригіналі чи в копії, — прокуратор при апеляційному суді у Львові аро-

бив з нього ужиток. Він вислав відпис письма в польському перекладі до Дисциплінарної Ради при Адвокатській Палаті у Львові з таким текстом:

Prokurator przy Sądzie Apelacyjnym we Lwowie, dnia 30, czerwca 1926. L. 4094/6. Do Rady Dyscyplinarnej Izby Adwokatów we Lwowie. Złazając pod 1) i 2) adresem mi przez Ministerstwo Sprawiedliwości odda i Namazenie na języz polski petycji wniesionej między Izzena podpisanymi i niej także przez adwokatów lwowskich d-ра Дмитра Левицького і d-ра Александра Марітчак до sekretarza generalnego Ligi Narodów w Genewie, proząc o wdrożenie przeciw obu wymienionym adwokatom postępowania dyscyplinarnego. Z treści tej petycji opartej na faktach nieprawdliwych lub rozmysłnie przekręconych widoczna jest tendencja zohydzenia przed Radą temi sagratenami stosunków w Polsce państwowych. Nadmienam, iż okazyt wziętów, o których mowa w petycji, były w Sądzie obywatelskim karnym lwowskim przedmiotem postępowania karnego do i. ex. Lr. 546/25 i Yr. 3547/25. Prokurator przy Sądzie Apelacyjnym Podpisz niecasyt.

Дисциплінарна Рада Адвокатської Палати переслала відписи прокураторського письма до д-ра Дмитра Левицького з таким заливом:

Do Pana Дмитра Левицького, adwokatа we Lwowie, Udziałając Panu odpis petycji do generalnego sekretarza Ligi Narodów i pismo Prokuratora przy Sądzie Apelacyjnym, Rada Dyscyplinarna wzywa Pana do oświadczania się na powyżsione Pann zarzuty do dni 8 tem pewnie, że w razie nieotrzymania go w powyższym czasokresie sprawz miano tego nadal prowadzoną będzie. — Z Rady Dyscyplinarnej Izby Adwokatów we Lwowie, dnia 5. lipca 1926 r. — Підпис нецатий.

Таке саме письмо одержав і д-р О. Марітчак.

Отці два документи друкуємо для ужитку будучих істориків

які самаж підписала.

Перш за все слід ствердити, що на основі міжнародних договорів, підписаних і Польщею, кожному громадянину, що належить до одної з національних меншостей в даній державі, вільно вносити жалобу на порушення тою державою міжнародних постанов і договорів та впливаючих з них постанов власної конституції до Ліги Націй. За те дотична держава не може нікого притягати до відповідальности. Таке право прислугує тим більше голові громадської та політичної установи, який є просто обов'язаний і мусить використовувати це право в интересах колективу, в даному випадку цілого народу і поодиноких його членів.

Інша справа, колиб жалоба була на нічому неопертою видумкою або клеветою. Одначе в даному випадку в листі був описаний голний факт надужиття, факт, який ствердили такі поважні громадяне, як адвокати д-р Ст. Федак, д-р Ст. Шухевич, д-р О. Марітчак і навіть лікар д-р М. Паньчишин.

Та при чім тут дисциплінарна відповідальність д-ра Дмитра Левицького і д-ра О. Марітчак як адвокатів? Вони не виступали перед секретаріатом Ліги Націй як адвокати, але як провідники політичної партії! З прокураторського поставлення справи виходило, що адвокату не вільно займатися громадськими справами, не вільно інтересуватися політикою, не вільно стояти на сторожі прав і законів.

Краще булоб, якби державний прокуратор притягнув д-ра Дмитра Левицького і д-ра Марітчак до судово-карної відповідальности, коли вважав їх винною проти-законним або колідуючим з карним кодексом. Та цього прокуратор не зробив, бо не мав на те ніякої правової підстави.

Вступлячи — напевно згідно з вказівками міністерства справедливости — на такий шлях, прокуратор уже тим самим ослабив і право Адвокатської Дисциплінарної

Ради класифікувати винюк обох українських адвокатів чи потягати їх за те до дисциплінарної відповідальности. Колиж Дисциплінарна Рада все таки береться переводити дисциплінарні дохощення, то вона йде по лінії бажань державної прокуратури, на те, щоб одному-кому тепер вільному в українському народі станові закривати уста та позбавляти його свободи рухів і діляння. Дисциплінарна Рада Палати Адвокатів, ідуци слідом старих традицій, повинна була стати енергично в обороні свободи і громадських прав адвокатського стану перед державними чинниками та застеретися на будуче проти аналогічних поступків державної влади. Бо теперішній факт може стати суним і шкідливим прецедентом для цілого адвокатського стану. Та в нинішніх відносинах, видно, і від львівської адвокатської палати такого постановлення сягати налічється не можна

Гіотвердженням цього і є наведене вгорі письмо Дисциплінарної Ради при Адвокатській Палаті у Львові.

Віденський лист.

Спортово-руханковий здианг.

Відень, 22. липня 1926.

Цьогорічний липень у Відні — це місяць великих спортових здианг. Під впливом і вражінням цих здианг стояв неподільно увесь Відень, а звичайно безнадійно нудькувату атмосферу літніх ферій розсіяно ними без сліду.

В перших днях цього місяця влаштовано імпонуючий здианг робітничих спортових та руханкових організацій. Про розміри цього здиангу і про кількість учасників можна собі приблизно уявити, коли згадаємо, що самі спортові гри та змагання тривали цілий тиждень, і то на кількох площах одночасно, а дефіляда учасників заняла добрих дві години часу. Самі прапори робітничих організацій, між якими нахощалася революційний німецький прапор з 1848 року, творили один великий непроглядний ліс. Замітні були по військовому построєні відділи "республіканської охорони" з Німеччини з республіканськими чорно-червоно-золотими відзнаками і прапорами, а таксамо звертали загальну увагу відділи австрійських (віденських) Чехів у похожих на соціальські строях і Чехов в національних костюмах і червоних хустинках на голові. Отсим здиангом виявлено великі успіхи робітництва на полі фізичного виховання.

Кілька днів після закінчення робітничого здиангу — дня 15. ч. м. — зачався другий, а саме австрійський "союзний руханковий здианг". Влаштовано його старанням націоналістичних спортових та руханкових товариств очевидно — не без певних протидемонстративних цілей. Своїми розмірами він в нічому не уступав попередньому, а кількість учасників була також не менше імпонуюча. Дефіляда самих жіночих частин тривала три чверти, а мужеських штора години. Попри спортово-здиангову частину програми й кінцевий загальний похід влаштовано традиційний вечірний похід з горючими смолоскипами, який на кожного хто його бачив, мусів зробити сильне вражіння. З посторонніх учасників